

Eleki Krónika 1999. augusztus

Eleki románok a kalocsai börtönben (is)

Igen megtisztelő meghívást kapott a közelmúltban az eleki Román Hagyományörző és a "Turla György" Néptáncgyűttes. A kétévente megrendezésre kerülő Duna Menti Folklórfesztivál házigazdája ez évben Kalocsa volt, társrendezők Baja és Szekszárd városok voltak. Az egy héten át tartó rendezvénysorozaton 43 néptáncgyűttes 1.700 tagja mutatta be táncudását, nemzetisége csak rá jellemző táncagyományát.

Naponta több helyszínen léptek fel az elekiek. Mindvégig rekkenő hőségben, menettáncokkal, ú.n. "hívogatókkal" és esténként teljes repertoárral. Szombaton délután "felmentést" kaptunk a nagyon is fárasztó, kimerítő hívogatón való részvétel alól. A fesztiváligazgató úr /Halasy Gábor, akinek eleki kötődése is van - lám, kicsi a világ!/ és a rendezők viszont kérték, hogy amely csoportnak 1-2 órás szabadideje van, önként jelentkezhetnek: idősök otthonában, szociális- és gyermekintézményekben, az ország legszigorúbb női börtönében adhatnának kb. félórás műsort. Gondolkodás nélkül mondtunk igent, így kerültünk Szlovákia, Oroszország és Lengyelország együtteseivel együtt a börtönbe. Nem lennénk őszinték, ha be nem vallanánk, hogy az intézményt övező misztikum is vonzott bennünket. Milyen lehet egy ilyen intézet, milyenek a börtönviszonyok, az örök, a folyósók, s főleg milyenek az ott legkevesebb 3 évig, de akár életfogytig ott raboskodók? Milyen a viselkedésük? Milyen a tekintetük? A bennem mocorgó, de ki nem mondott kérdések zömére természetesen nem kaphatok választ, de megállapíthatjuk: minden patika-tiszta, a minket meghívó nevelőnő és a börtönőrök kedvesen fogadnak mindnyájunkat. Pontos névsort kell leadnunk /még jó, hogy mindig több példányban viszek útjainkra teljes utaslistát./ és természetesen leadjuk a személyi igazolványunkat is. Már, akinél ott van ez a fontos dokumentum, ám sebjaj! - mondja a kapuőr, nem olyan nehéz ide bejutni mint gondolnánk, ám kijönni már sokkal nehezebb... Kis híján a szám is tátva marad, amikor a nevelőnő Czene Ildikó nyakába röppen! Úristen, Ildikó, honnan ismered? - gondolom félhangosan, ám "se perc" múlva kiderül, hogy pár évvel ezelőtt együtt voltak Kínában táncolni. /A nevelőnő a Kalocsa Néptáncgyűttes tagja, vezetője./

Egy teljesen zárt udvarra kalauzol bennünket, ott fogunk a betonon táncolni - ez a talaj a táncosok réme! Rendkívül megviseli a csontozatot, az ízületeket, a gerincoszlopot a rugalmatlansága, merevsége miatt, s nekünk most minden napra több kilométer jut belőle... Nem utolsó sorban megeszi a cipők, csizmák talpát. Az elítélt nőktől egy kötélkordon választ el csupán bennünket. A tánctér betonja ontja a hőséget. Az előadásra várakozó rabok tekintetében feszült várakozást látunk. "Nagyon kiéhezettek a kulturális rendezvényekre!" - mondja a nevelőnő. Rendkívül fegyelmezettek valamennyien, az előttünk fellépő 3 ország táncosait udvariasan, kellőképpen meg is tapsolják. Amikor az elekiek műsorát bekonferálom, mintha lazulni látszana a fegyelem, már a műsorközlésemet is hangos lelkesedéssel, tapssal fogadják. Programunkat mindvégig ez kíséri. A legénytáncnál már tombolnak, hangosan éljeneznek. A kedvenc az eleki legények között természetesen Bágy Gyuri, akit alig akarnak elengedni. Zárószámunk után még sokáig integetnek, éljenek az elekieket. Elmondhatjuk, hogy fantasztikusan lelkes, hálás a közönségünk.

A rengeteg tánc, igénybevétel miatt többek lábát véresre törte a csizma, a cipő. Az ott töltött 4 nap alatt nagyon sok ragtapaszt elfogyasztottunk. A 43 résztvevő csoport a következő országokból, helységekből érkezett: Lengyelország, Törökország /fesztiválkedvenc/, Oroszország, Szlovákia, Spanyolország /fesztiválkedvenc/, Románia, Japán, Dánia, Szlovénia, Elek /fesztiválkedvenc/, Csehország, Ausztria, Szerbia, Belgium, Vajdaság, Németország, Bulgária, Csehország, Litvánia, Olaszország /fesztiválkedvenc/, Portugália, Nagy-Britannia Wels, Kalocsa /fesztiválkedvenc/ és még néhány hazai együttes. A rendkívül jól szervezett és lebonyolított fesztivált a kalocsai Érsekkertben megtartott, sikeres záró gálaműsor zárta.

Elek táncosai - a meglévő gondok és problémák ellenére is - ismét bizonyítottak. Ezt alátámasztja a rendező szervek újbóli meghívása is a 2001-ben megrendezendő Duna Menti Folklórfesztiválra.

A Szegedi Szabadtéri Játékok július 31-i rendezvényére kapott meghívást az eleki Román Hagyományörző Néptáncgyűttes. A Dóm téren felállított színpadon ez alkalommal az Állami Népi Együttesel és a Szeged Táncgyűttessel osztozott csoportunk. A páráját ritkító, hangulatos környezetben ezrek tapsoltak az elekieknek is.

Augusztus 1-jén az eleki román és német folklóristák a Végvári Esték rendezvényre kaptak meghívást. A mintegy 40 eleki táncos itt is nagy sikert aratott német és román programjával annak ellenére is, hogy a rendezők a megbeszélte 40 perc műsoridőt mintegy felére voltak kénytelenek csökkenteni a mintegy 1 órás szakadó eső okozta időcsúszás miatt. Jövőre is meghívták az eleki román és német táncosokat a rendezők a

Végvári Esték rendezvényre.

Hogyan telik a nyár?

Még tombol a nyár, habár igazi tombolásról nem beszélhetünk, hiszen nincsenek olyan összefüggő kánikulai napok, mint voltak az előző évek hasonló időszakában. Az idei nyarunkat inkább a sok esőzés, belvíz, árvíz miatt nevezhetnénk nemes egyszerűséggel "vizes nyárnak" is. Sok volt a probléma, kezdve az előbb említett gondokon keresztül egészen a mezőgazdasági, és ha figyelemmel kísértük a médiákat, egyéb gazdasági ágazatokban is, hiszen a sztrájk vagy annak veszélye szinte állandó jelleggel a levegőben lógott. De még így is nyár volt, és sokkal hálásabb évszak, mint amilyen a kertek alatt már leleselkedő késő őszi és a tél fog lenni. Most nem bocsátkoznák a ránk váró nehézségek esetel- sébe, maradjunk a nyárnál, a szabadságoknál, a vakációnál.

Körkérdést intéztünk - korra való tekintet nélkül - városunk polgáraihoz; az Önök számára hogyan telik a nyár?

Zsidó Ferenc, az általános iskola igazgatóhelyettese: - Előjáróban el szeretném mondani azt, hogy szeretem a nyarat, igaz az ilyenkor jellemző családi nyaralásra csak igen ritkán nyílik lehetőség. Legutoljára négy évvel ezelőtt Tiszakécskén egy ismerősünknel voltunk egy héten keresztül. Az idén ez valószínűleg nem jön össze, pedig jót tenne, hiszen a teljes kikapcsolódáshoz, feltöltődéshez elengedhetetlenül fontos volna. Talán majd máskor. Ehelyett a tanév közben elmaradt egyéb ház körüli munkákat végezzük el, valamint a kertben teszünk-veszünk. A szorgalmas, tevékenységekkel teli vakáció-béli nyári napok végén a pihenés meghitt pillanataiban szívesen leemelek egy-egy könyvet a könyvespolcra és olvasok, például Danielle Steeltől a Szívdobbanás vagy az Ígéret című regényét, de szívesen lapozgattam Győry Dezső Viharvirág és Sorsvirág című munkáit, hiszen ha csak gondolatban is, de az 1848/49-es forradalom és szabadságharc, valamint az azt követő évek forrágában érezhettem magam.

dr. Oláh Jenőné Kántor Eleonóra, a Református Egyházközség lelkésze: - Nagyon szeretem a nyarat, tréfásan úgy is fogalmazhatnék, hogy áprilistól kezdek el éledezni. Ebben valószínűleg az is közrejátszik, hogy végtelenül sokat szenvedek a tél viszontagságaitól. A parókián keresztülviháncol a szél, ha a fűtőtesttel hatékonyabban melegítenék, az ebből adódó gázzsámlát az egyházközség képtelen volna kifizetni, ha viszont takarékoskodom, akkor fázom. Aztán a lelkész, aki melleleg pedagógus is, a tanév végére teljesen elfárad, a június beköszöntése gyógyírként hat. Világ életében a természet csodálója vagyok, szavakkal szinte leírhatatlan amikor a téli zimankó után megújul a természet, a fű kisarjad, a fák zöld lombba borulnak, az egész folyamat kitapintható nyugalmat sugall. Az utóbbi hat esztendőben általában Mátraházán, szolgálat közben "nyaral a család". Aztán a lelkészi továbbképzések során, bár örömet jelent egy-egy ilyen jellegű rendezvény, nem lehet lazítani, az ember előadáson vesz részt, illetve előad. Természetesen vannak pozitív momentumok is, például a nyár folyamán több lehetőség nyílik - a tanév során esetleg leszűkülő -, családlátogatásra, beteg- látogatásra, aztán az istentiszteleteken talán kevesebb a hívő, de a kontaktus bensőségesebb, mint egyébként. Aztán az sem mellékes, hogy életünk jelentős részét autóban, közlekedéssel töltjük természetesen nem mellékes tény, hogy a többszáz kilométert nedves, csúszós vagy száraz úttal tesszük meg.

Zaja István, általános iskolai tanuló: - Nagyon szeretem a nyarat, természetet, a meleget, és természetesen a vakációt is. Ilyenkor tovább lehet aludni, majd következhet a gondtalan játék, elsősorban kint a szabadban, a jó levegőn. Aztán a nagy melegben jól esik megmártózkodni a kellemes, hús vízben. Az idei nyáron is voltunk néhány alkalommal a strandon. A nyári vakációban az is jó, hogy ilyenkor többet együtt lehetek a családommal, a barátaimmal, közös játékokban veszünk részt, de kerékpározunk is. Augusztusban elkezdődtek a foci edzések, természetesen valamennyi foglalkozáson részt veszek. Az egész napi játékban kellemesen elfáradok, azért a tévézésre szakítok egy kis időt, de a film, a Rex felügyelő a kedvencem. Előtte vagy utána elolvasok még egy mesét is. Gyorsan telik a nyár, talán gyorsabban mint szeretném.

Nagy Mária: - Kedvenc évszakom a nyár, nem kell annyit öltözködni mint télen, aztán nagyon szeretem a friss, zamatos gyümölcsöket. A vakációban pedig kipihenem a tanév fáradalmait. A hatodik osztályt 4,4 tanulmányi átlaggal fejeztem be, nem vagyok megelégedve magammal, hiszen tavaly 4,7 tanulmányi átlagot értem el. Most a nyáron igyekszem segíteni anyukámnak a ház körüli munkák elvégzésében. Emellett természetesen szívesen strandolok, ha mód van rá akkor Szanazugba megyünk. Aztán a könyvekről sem feledkezem meg. Még nem is említettem, hogy kedvenc tantárgyaim közé tartozik a magyar nyelv és irodalom is. Nos a vakációban már kiolvastam Fekete István Vuk, valamint Gárdonyi Géza Egri csillagok című regényét, mind a kettő nagyon tetszett. De szívesen töltöm szabadidőmet a televízió előtt is, a

Önkormányzati és egyesületi hírek

1999. július 30-án az eleki Német Kisebbségi Önkormányzat megtartotta soron következő ülését. Először Reisz György, az önkormányzat elnöke ismertette a napirendi pontokat, majd ezek megtárgyalása következett.

Az ülés elején a jelenlévők beszámolót hallottak az elekiek (Reisz György, Nádor Mária) temesvári útjáról. (Július közepén Temesváron tartottak egy háromnapos konferenciát az ottani és a hazai németiség képviselői.) Reisz György elmondása szerint pl. a resicai németek jobban megőrizték nyelvüket, kultúrájukat, mint a környékünkön élők. Az elnök szólt arról is, hogy részt vett a leimeni búcsún is, ahol a "kinti" elekieknek beszámolt az önkormányzat és az egyesület eddigi munkájáról. Novemberben a németországi Filderstadból érkezik egy iskolai küldöttség az eleki általános iskolába. Herbert Ehrbar leimeni polgármestert (aki már négyszer járt településünkön) Niedermayer József fogadta Eleken. A küldöttség megtekintette a tájszobát is. Szó volt még arról is, hogy szeptemberben újból meg kell hirdetni a megalakítandó eleki fúvószenekarba a felvételt. Az ülésen egy határozatot is elfogadtak, mely értelmében kéri a városi önkormányzatot, hogy az ötödik világtalálkozó (2000) idejére anyagilag és fizikailag támogassák a közösségi ház teljes felújítását. Nádor Mária, az önkormányzat alelnöke ismertette az augusztus 7-ei város napi programot. Elek németekkel való újratelepülésének 275. évfordulóján a helyi németiség nevében Niedermayer József és Strifler József fog szólni.

A jelenlévők megtudhatták még azt is, hogy szeptember elején Gerolzhofenből érkezik népes küldöttség Elekre, szeptember 25-én Gyulán lesz elnökségi ülés, illetve azt is, hogy 2000-ben Gyomaendrőd rendezi meg a megyei német kisebbségi anyanyelvi napot.

Augusztus 3-án Niedermayer József elnökletével az eleki Német Egyesület is ülésezett. Itt elsőként beszámoló hangzott el a július 13-án Eleken járt 13 fős leimeni küldöttség által hozott adományokról. (A vendégek 1000 - 1000 DM-t ajándékoztak az egyesületnek és a kisebbségi önkormányzatnak, de magukkal hoztak még 43 doboz ruhaneműt, illetve játékot is.) Köszönet Schimpl Veronikának és Klemm Klárának, akiknek nagy részük volt a "kinti" gyűjtésben, de azoknak is, akik a vendéglátásban részt vettek. Az elnök elmondta még azt is, hogy a Német Közösségi Ház csatornáit kitisztították, de folyik a további felújítás is. Ez utóbbira fordítják Czírok Gyuláné 15 ezer forintos adományát is.

Az ülés az augusztusi svábbálra való készüléssel (Zimmermann Feri bácsi tevékeny részvételével) ért véget.

Rapajkó Tibor

A Népművészet Mestere: BOTÁS PÁL

Botás Pál Eleken született 1927. október 9-én. Szülei román anyanyelvű, szegény, nincstelen emberek voltak. Édesapja a falu csordásaként 7 gyermekének, összesen kilencedmagának kereste a mindennapi betevő falatot. Közülük Pali bácsi az ötödik gyermek volt.

Iskoláit Eleken végezte, de mindössze 4 osztályra futotta a szülők jövedelméből. Pali bácsi 10 éves korában már bojtárnak szegődött, de ma is megnyugtató érzésnek tartja, hogy soha nem ette a más kenyerét, soha nem szorult senkire. Később hosszú éveken át a helyi termelőszövetkezetnek, majd a Vegyesipari Ktsz-nek volt tagja, dolgozója. 12 évi munkaviszonya keletkezett az általános iskolában, ahonnan mint hivatalsegéd ment nyugdíjba már több mint 10 éve. Nyugdíjas koráig sohasem pihent, kikapcsolódást a tánc jelentett számára.

Feleségével - Szabó Flórával - 1948-ban kötöttek házasságot, amelyből 4 gyermekük született. Gyermekük is rövidebb-hosszabb ideig tagjai voltak a művelődési ház román hagyományörző néptáncgyűttesének.

Pali bácsi és felesége is a valamikori lakóhelyükön, az akkor még falu egyik cigányok által is lakott utcájában egy idős román-cigány embertől tanulták meg a román táncokat, majd az akkori joc- /e.: zok/-okba jártak táncolni. Mindketten tagjai még ma is a művelődési ház román hagyományörző néptáncgyűttesének, immár 46 éve. Hajlott koruk és az ezzel járó betegségek sajnos néha távol tartják őket a próbáktól, fellépésektől, de amikor egészségük engedi, a leglelkesebb táncosoknak számítanak. Pali bácsi mindig elsőként "hozza be" a közönség tapsát virtuóz legénytáncával. Gyakran felkeresik neves

néptáncutatók, -gyűjtők, akikkel szívesen osztja meg táncismeretét, tudását /Timár Sándor, Sebő Ferenc, Nagy Albert stb./. Figuráit ifjú táncosok sokasága igyekszik elsajátítani szerte az országban - több-kevesebb sikerrel. Pali bácsi csodálatos táncaival részese /ha nem meghatározója!/ a sok sikeres szereplésnek, elismeréseknek kitüntetéseknek, amelyeket az együttes az évek során kapott: "Elekért", "Békés megyéért", "Kisebbségéért" érdemérmek, a NÍVÓ-díjak, a "Muharay Elemér" díj stb. Pali bácsi ezidáig még személyes kitüntetésben nem részesült, pedig nagyon megszolgált már a közel fél évszázad alatt, melyet a néptánc, a helyi román hagyományok megőrzése terén kifejtett tevékenysége okán méltán megérdemelt. Amikor a jó hírt megtudta, bizony percekig párás volt a szeme a meghatottságtól, boldogságtól. Mindannyiunk öröme, 1999. augusztus 19-én Budapesten az Iparművészeti Múzeumban vehette át a "Népművészet Mestere" kitüntetését.

Szívből gratulálunk, további sok boldogságot, sok sikert és nagyon jó egészséget kívánunk!

Topa Sándorné

Megemlékezés Elek újratelepítésének 275. évfordulójáról(Elhangzott 1999. augusztus 7-én a Harruckern téren)

Kedves Vendégeink! Jelenlévők! Hölgyeim és Uraim!

Ma egy 275 évvel ezelőtti évfordulóra emlékezünk, 1724-ben telepítette újra Eleket báró Harruckern János György katolikus németekkel.

Sok vagy kevés ez a 275 év? Nem könnyű erre válaszolni. Elég csak arra gondolni, hogy pl. alig 10 évvel ezelőtt még ezt a teret Szabadság térnek nevezték, ahol valaki elgondolkodhatott azon, van-e valóban szabadság Magyarországon.

Harruckern élete viszonylag közismert. 1664-ben született és 1742-ben halt meg, mint ahogy az az emléktábláról is leolvasható. Harruckern az ausztriai Schenkenfeldenben született. Kihasznlta az adott kor adta lehetőségeket. (Török elleni háború, Rákóczi-féle szabadságharc.) Udvari szállító lett, szolgálatai fejében megkapta pl. a mai Békés megyét (ő választotta). III. Károlytól nemességet (bároi rangot) is kapott, de ő lett az újratelepített Békés vármegye első főispánja is 1729-ben (270 éve).

Mint mindent, az ő tevékenységét is, a különböző korszakokban másképpen értékelték. Akik nem szerették (szeretik) azok azt mondják, németesítő politikát folytatott! Ez nem igaz, hisz Békés megyébe németeket, szlovákokat, magyarokat is telepített. Ennek ellenére érdekes, hogy pl. a két világháború között volt Harruckern út Eleken (ma Lőkősházi, Gyulai út)

Miben állt az ő nagysága? Jól ismerte fel, hogy ezt a lepusztított, szinte teljesen lakatlan területet csak munkásokkal lehet felvirágoztatni. (A 150 éves török hódoltság, de különösen a 15 éves háború - 1591-1606 - alatt pusztult el környékünk.)

Nem nézte, ki milyen nemzetiségű, vallású. A barokk korszakban, az ellenreformáció idején nagy bátorság kellett ehhez. (Ebben úttörő volt, hisz pl. a "sokszínű" Bácska csak később jött létre!)

Mára Harruckern elnyerte méltó helyét a köztudatban. A nemrégben megjelent Békés megye kézikönyve is szépen ír róla.

Úgy hiszem, nem kell külön hangsúlyozni, nélküle nem mondhatnánk, hogy az eleki német kultúra ma 275 éves Eleken!

El kell mondanunk azt is, hogy 2 évvel ezelőtt volt egy szép terv, mellszobrot kell állítani Eleken. Nem valósult meg. Pedig Magyarországon valószínűleg itt lett volna először Harruckernnek köztéri szobra. Szerencsére Mezöberényben van egy emlékért őrző kompozíció, Szarvason pedig mellszobrot állítottak neki. Végül szóljunk arról is, Weihtrager Alfred, aki Schenkenfeldenben él (többször járt Eleken) felvállalta azt, "reklámot" csinál az újratelepítőnek mind Ausztriában, mind Magyarországon. Köszönet érte.

Köszönöm, hogy meg-hallgattak.

Rapjókó Tibor

Családok a családokért

A Szeged-Csanádi Egyházmegye szervezésében a domaszéki Zöldfás Katolikus Ifjúsági Központban "Családok a Családokért" címmel háromnapos családi táborot tartottak a közelmúltban, amelyben több Békés megyei (Békéscsaba, Sarkad, Elek, Újkígyós, Kétegyháza) egyházközség képviselői is részt vettek.

A rendezvény céljáról, jelentőségéről Szásziné F. Anikó, a szervezők egyike, egyebek mellett a következőket mondta: - Az első ilyen jellegű összejövetelt tartottuk talán abból a hiányosságból fakadóan,

hogy a beteg családoknak már van intézményük, de az egészséges családoknak még nincs. Ennek a rendezvénynek elsődleges célja az volt, hogy a feladatokhoz munkatársakat találjunk, akik a maguk egyházközségében megvalósítják a célkitűzéseket. A családpasztoráció (segítés) komoly programon nyugszik, amelynek országos képviselői vannak. A mostani találkozó a hosszú út egy kis lépése volt, de lényeges, hogy elindult az együttműködés és eredményszeresnek minősíthető.

A Családok a Családokért rendezvényen többek között dr. Máté Tóth András, a Szegedi JATE Vallástudományi Tanszék vezetője, dr. Kiss Imre, Szeged-Tarján Város plébánosa, a Szegedi Hittudományi Egyetem tanára tartott előadást, de jelenlétével Gyulay Endre, a Szeged-Csanádi Egyházmegye püspöke, valamint Kovács József, Gyula plébánosa, az egyházmegye családreferense és Mátyás János, Kunágota plébánosa is megtisztelte az egybegyűlteket.

Szintén egyházmegyei vonatkozású információ az is, hogy július végén a fentebb már említett táborban ministránsok táboroztak. A rendezvényen valamennyi Békés megyei egyházközség érdekelve volt. A táborozás alatt a résztvevők a szentek életéről hallhattak előadást, a szabadidőt pedig különböző sportjátékokkal töltötték ki, az utolsó nap pedig a Szeged Alsóvárosi templom búcsú szentmiséjén vettek részt.

B.N

Újévtől szilveszterig (IX. rész, augusztus)

Az év nyolcadik hónapjának névadója Augustus császár. A hónap magyar neve Kisasszony hava, csillagászati megnevezése Szűz hava, meteorológiai elnevezése Nyárutó, Sylvester János a XVI. században Szőlőérlelő hónapnak nevezte. Még a pogány időkben származó elnevezése a Földanya hava.

A magyarok egyik legszebb ünnepe Nagyboldogasszony. A katolikus egyház Mária mennybemenetelét ünnepli ezen a napon, mi magyarok István király halálára is emlékezünk, és arra a csodálatos cselekedetre, amikor első királyunk felajánlotta országát a Mennyei Királynőjének. A Mária-tisztelet szépen összecsengett a pogány Emese-hagyománnyal, hiszen az Árpád-ház nemzetsége már a Boldogasszony oltalmába ajánlotta magát. Árad fejedelem fehéregyházi sírja fölé épített templomot is a Boldogasszonynak szentelték. Minden jel arra mutat, hogy a magyarság jóval a Kárpát-medencébe telepedése előtt megismerkedett a keresztény vallással.

Az ország számos helyén virágszentelést végeznek Nagyboldogasszony napján. A középkori kolostorok foglalkoztak gyógynövénytermesztéssel, amit szétosztottak a nép között. "Nagyboldogasszonyi fű" néven számos gyógyfüvet szenteltek meg, elsősorban ökörfarkkórót, mentát, csombort, napraforgót. A szentelményből jutott az új ház alapjába, az új asszony ágyába, az újszülött bölcsőjébe. Az asszonyoknak Nagyboldogasszonytól kezdve tilos folyó vízben fürdeni, mert aki ezt megszegi, az vérzésben hal meg.

A következő hónap nyolcadikán van Kisboldogasszony vagy Kisasszony-nap. A "kétasszony köze" kitüntetett időszak a gazdasági életben. Az ekkor gyűjtött tojás állítólag tavaszig eláll. A ruhát ekkor kell megszellőztetni, hogy "ne essen bele a moly". Zalában ezen időszak alatt gyűjtik be a gyógyfüveket. A búzát is illik megszellőztetni, hogy zsiszikmentes legyen.

Nagy Konstantin édesanyja - Ilona császárné - élete végén keresztelkedett meg. Zarándokként bejárta a Szentföldet és az ő kívánságára ásták ki Krisztus keresztjét. Emlékünnep augusztus 18.

Államalapító királyunk emléknapja - augusztus 20. - nemzeti ünnep. Ekkorra befejeződik a cséplés és megsütik az új búzából az első kenyeret. Így ez a nap egyben az új kenyér ünnepe is. Szerinte az országban aratófelvonulásokat tartanak, ahol népviseletbe öltözve aratókoszorút és nemzetiszínű szalaggal átkötött kenyeret visznek a templomba. István a legjellegzetesebb magyar név, de malmokat, gőzhajókat is gyakran neveztek el első királyunkról. Régi hagyomány a Szent István-napi körmenet, ahol a szent jobbot viszik a körmenet élén.

A gazdasági őskezdet ideje Bertalan napja /augusztus 24./. Ekkor kezdik a szántást, a vetést, sőt a szüretet is. Időjárás-regula szerint a Bertalan-napi zivatar sok havat jósol, az eső jó káposztatermést. Kígyómarás esetén Szent Bertalanhoz fohászkodnak. Általános tapasztalat szerint ezen a napon ér véget a kánikulai időszak. Szabad vízben ezután már nem tanácsos fürdeni, mert a "kígyó belevizelt".

Augusztus 1., Vasas Szent Péter napja:

Annak az emlékére tartják, hogy Szent Pétert egy angyal szabadította meg börtönéből, ahol láncra verve őrizték. Főként az időjárást figyelték ezen a napon. Úgy hitték, ha esik az eső, bő kukoricatermés várható, ha nagy a meleg, akkor augusztus 1 és 10 között tartósan hűvös lesz.

Augusztus 7., Donát napja:

Szent Donát ókeresztény vértanút a szőlősgadák tartották védszentjüknek. Tiszteletére különösen a borvidékeken emeltek szobrot, kápolnát, keresztet, sőt harangot is szenteltek. A hagyomány szerint, amikor Szent Donát ereklyéit Rómából a Rajna vidékére vitték, az ereklyét kísérő papba belevágott a villám, de nem történt semmi baja. Ezért Donáthoz könyörögtek a villámcsapás és a jégeső elhárítására.

Augusztus 10., Lőrinc napja

A közhiedelem szerint ettől a naptól fogva a dinnye "lőrinc", azaz már nem olyan finom. Az augusztusi Lőrinc a sárgadinnyére vonatkozik, míg a görögdinnyénél a szeptemberi Lőrincet /szeptember 5./ hibáztathatjuk. Az e napi bőséges esőt a jó borteremés előjelének tartják.

Augusztus 15., Nagyboldogasszony napja

E napon Mária mennybemenetelét ünnepli a katolikus egyház. Magyarországon a legrégebb Mária-ünnep, melyet Szent István király rendelt el. Szent István az országát Szűz Mária oltalmába ajánlotta, és az Érdy-kódex szerint "Ez szegény országot Bódogasszony országának nevezé". A Boldogasszony elnevezésben a kutatás már régóta egy ősi, pogány istenasszony alakját sejtí, melyet Gellért püspök tanácsára azonosítottak Szűz Máriával. A népi imádságokban, gyógyító ráolvasásokban, de a Mária-ünnepek elnevezésében is gyakran találkozhatunk vele.

A néphit a gyermekáldást a Nagyboldogasszony közbenjárásától várta, ezért sokféle nevezték a gyerekágyas asszony ágát "boldogasszony ágának".

Időjárásjóslás is többféle fűződik Nagyboldogasszony napjához: ha derült az idő, jó gyümölcsstermés várható.

Augusztus 20., Szent István napja:

Sokáig különböző napokon emlékeztek meg róla, míg Mária Terézia 1774. augusztus 20-át nem rendelte országos ünneppé. Szent István napjának nagyszabású ünneplése pedig a múlt század elején, pontosan 1818-ban kezdődött. Ekkor rendeztek első ízben ünnepélyes körmenetet Szent István jobbának tiszteletére. A Szent Jobb, István jobb keze hosszú hányattatás után került vissza hazánkba a raguzai domonkos szerzetesektől. Az 1840-es években már valóságos népiünnepély lett augusztus 20. A Gellért-hegyről ágyúszóval adták hírül az ünnepség kezdetét.

Augusztus 20. nem sokkal a II. világháború után az alkotmány és az új kenyér ünnepe lett. Az elmúlt években azonban visszanyerte régi értelmét: államalapító királyunkra emlékezünk ezen a napon.

Augusztus 24., Szent Bertalan napja

E napon kezdődik meg a szőlőkben a védekezés az elszaporodott seregélyek ellen kereplőkkel, zajcsapással. A Bertalan-napkor köpült vajnak mágikus erőt tulajdonítottak.

Topa Sándorné

Fénycsóva a szürkeségben

A teremben dermesztő, lélegzetelállító csend. A székeken, padokon ülő szurkolók idegállapota egy felfokozott skálán vibrál. A szempárok már nem is a játékosra - győzelme ugyanis szinte holtbiztos -, hanem az edzőre szegeződnek. Egy széken nyúlánk, szakállas fiatalember ül, lábát, karját keresztbe fonva, szemét játékosára szegezi, szinte szuggerálja. A kis kaucsuklabda útjára indul, félmagas feldobása után rövid fonák adogatás, melyre az ellenfél ugyancsak röviden, nyesve válaszol, az adogató középső terpeszállásából, tenyeressel pörget, a válasz kapkodott visszadobás, amire az indító iszonyatos erővel becsap. Pont. Az edző keze, lába szétvetve, a szakállas arcából elemi erővel tör elő a hátborzongató hang: ásszá! A teremben, mint egy vezényszóra kiabálás, taps dübörög. Az edző feláll, boldogan öleli magához játékosát, a szívük egy dobbanásként örül a győzelemnek. De nemcsak a látszólag is sima győzelem után, hanem minden pont után felhangzott az ásszá! felkiáltás.

Érezte, hitetlenül, igazságtalanul, szemléletlenül adtam vissza példaképem, Frici edzői magatartását. Ez így leírva szürke, tompa kongásként hat, ezt látni kellett volna, ekkor érné el igazi határfokát, a fénycsóvát. Az élet rövid, különösen azoknak, akik tudják élni az életet és ahhoz is rövid, hogy az ember sportpályafutása - de egyébként is - során ilyen Fricihez hasonló emberrel találkozzék. A sors miért ily kegyetlen? - fordulhatnánk az égiek felé, miért azok mennek el a leghamarabb, akiknek a leg- utójára kellene itthagyniuk ezt az árnyas, átkos földi világot?!

A válasz egy nagy csend, mint ahogy a magára hagyott teremben is a csendbe burkolódzó falak között hangfoszlányokban még megmaradt a buzdító felkiáltás: Ásszá!

B. N.

Reiszokról és egyebekről

Riss, Reuss, Reiß (de Reis, Reiss, Reisz, Reihis is) - ennyiféleképpen írták, illetve írják az Eleken is honos Reisz családnévet.

Mint minden névmagyarozatnál, itt sem könnyű a feladat. A pontos eredet nem ismert, de ettől függetlenül álljon itt néhány verzió: A Riss vagy Ryss (később Reiss) családnév származtatható a középfelnémet "ris" - erdő szóból, mások pl. a reis - rizsa szóra vezetik vissza. A Grimm-testvérek szótárában (Lipcse, 1893) a Reise - utazás (a bajoroknál, frankoknál hadiút felfegyverzett lovak számára). Ugyanők a nevet a következőkkel hozzák még kapcsolatba: Reiss - oltóág, Reis - jogar, Reis - pl. az életerő, a fiatalság jelképe, de a középnémet reiss egy mértékegység neve is.

Néhány mostani magyarázat: Reis / Reiss - a zsidó Zakariás név lerövidítéséből keletkezett. A riuss, később: Reuss / Altreuss - cipőjavítót jelent. De "rokonították" még a következő szavakkal is: Ritz - karcolás-, Linie - vonal-, Riss - rajzzal is.

Tudomásunk szerint az eleki Reiszok a nevüket a rizs, illetve egy speciális hálófajta (Rais) elnevezéséből magyarázzák.

Az eleki Reiszok a mai Németország területén található Lültsfeld-ről származnak, ott még Reussnak, majd Magyarországon már Reissnak, később Reisz-nek írták, írják nevüket.

Az első német nyelvű betelepülők 1724-ben érkeztek Gyulára, 1734-től 1857-ig létezett önálló Németváros. 1729-ben pl. a következő családneveket említik: Becker, Franck, Schröder stb. (Németvárosban született Erkel Ferenc is!) Valószínűleg 1848-ra tehető a német nyelv itteni háttérbe szorulásának kezdete. 1941-ben pedig a népszámlálási adatok szerint nincsenek sem német nemzetiségűek, sem német anyanyelvűek!

Gyuláról 600 főt vittek szovjet munkaszolgálatra, akik közülük visszatértek szülővárosukban maradhattak, de a nyelv és az identitás sokáig háttérbe szorult. (1958-ig szünetelt a német - nemzetiségi - nyelvtanítás!)

1980-ban megalakult a Német Klub. Az idegenforgalom, illetve a különböző versenyek igényelték a tolmácsokat, ez kedvezett a német nyelvtanítás a fellendülésének is. A rendszerváltás után teljesen új korszak kezdődött, hisz pl. 1991-ben 200 fős gyulai küldöttség járt Ditzingenben, a testvérvárosban.

1994-ben átadták a gyulai Mogyoróssy Könyvtárban az úgynevezett Goethe-olvasótermet. (1995-ben 1171 látogatót regisztráltak!) 1995. január 4-én alakult meg a gyulai Német Kisebbségi Önkormányzat, az elnök Pfeff Ferenc volt. A kisebbségi önkormányzat pl. a helyi rádióban, sajtóban többször is nagy sikerrel meg tudott szólalni. (1998. november 10-e óta Reisz Ádám a kisebbségi önkormányzat elnöke (aki eleki születésű), ugyanő 1997. augusztus 31-e óta a Békés megyei Német Önkormányzatok Szövetségének az elnöke is.) Sikeres nyelvtanítás folyik pl. a Mohácsy Mátyás Szakképző iskolában, ahol a hentes- és kertésztanulók németországi gyakorlaton kamatoztathatják német tudásukat. 1997-ben Gyulán kb. 50-60 a német nyelvtanárok száma!

Miért van szükség a német nyelvre Gyulán (is)?

"A nemzetiségi jellegű és kétnyelvű rendezvények, a testvérvárosi és testvériskolai kapcsolatok, a németnyelvű turisták és a gyulai némettség együtt katalizátorok az Egyesült Európába vezető úton."

(Reiss, Gerhard: Wappennachweise Reiss. Weiden, 1991. 59 p.; Reisz Ádám: A német nyelv Gyulán - Die Deutsche Sprache in Gyula|Jula. Gyula, 1999. 60 p.)

Rapajkó Tibor

A munkanélküliség enyhítésére

A munkanélküliség komoly társadalmi probléma, de az igazi súlyát maguk az érintettek érzik a legjobban. A közhasznú munkások foglalkoztatása enyhíteni igyekszik a problémán. A program tapasztalatairól kértünk összefoglalót Székely Lászlótól, az Eleki Polgármesteri Hivatal Szociális és Igazgatási Csoportjának előadójától.

Székely László egyebek mellett elmondta, hogy a közhasznú foglalkoztatott ugyanolyan szerződéses jogviszonyban van, mint bármely más dolgozó. Az állam külön kerettel támogatja a programot, az önkormányzatokat, cégeket. A bérek kifizetése a megyei munkaügyi központtal történő szerződésen alapszik. Az eleki önkormányzat kettős célkitűzéssel foglalkoztat közhasznú munkásokat, először; az önkormányzati feladatkört szélesebb skálára helyezheti, a foglalkoztatottak felújítási, karbantartói munkákat is ellátnak, például a művelődési ház, a szociális otthon, szolgálati lakások felújítási munkálatai, de a város közterének karbantartása is a feladatok közé tartozik. Nem beszélve arról, hogy a jövedelmpótló támogatásban részesülőknek két év alatt 180 napos munkaviszonyt kell igazolniuk, mert ha nem

rendelkeznek munkaidővel, kiesnek az ellátási rendszerből. A városi önkormányzat az évi költségvetésbe beszámította a közhasznú dolgozók foglalkoztatását. Ebben az évben 84 főt tud foglalkoztatni, ez 463 hónapos munkaidőnek felel meg. Az összköltség 18 millió 38 ezer forintnak megfelelő összeg, ebből a várható támogatás mértéke 12 millió 427 ezer forint. Az önkormányzatot 5 millió 611 ezer forint terheli. A pillanatnyi időarányos kimutatás 1 millió 928 ezer forintos megtakarítást jelent. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a belvíz és esővíz gondjainak enyhítésére az önkormányzat pályázatot nyújtott be a Közmunka Tanácshoz, a kérelem megértésre talált, ennek eredményeként 30 fő közhasznú dolgozó foglalkoztatását teszi lehetővé. A terhek 70 százalékát fedezi a pályázati keret. A munkaügyi központtal történő szerződés kötésből származó támogatás is jelentősebb, mint várható volt. Jelenleg az önkormányzatnál, illetve az intézményekben összesen 78 munkanélkülit foglalkoztatnak. Eleken 399 munkanélkülit regisztrálnak, jövedelmpótló támogatásban pedig 187 fő részesül.

B.N.

Szociális földek

Pár éve városunkban is működik egy program, melyben a földnélküli, szociálisan rászorulóknak az önkormányzat állami pénzek felhasználásával vetőmagot, növényvédőszerrel vásárol. A földek az önkormányzat tulajdona, melyet szintén ingyen adnak és a megmunkálásához szerszámot is biztosítanak. Egy valamit azonban nem csinál az önkormányzat - nem kapálja meg. Ez sajnos nagy hiba, mert az idén - tisztelet a kivételnek, mert van aki rendbe tartotta -, nagyon sok helyen elmaradt a kapálás. Igaz több csapadék volt mint az átlagos években, senki sem győzte a kapálást, de volt aki azt is elfelejtette, hogy ott a földje, mert két méternél magasabb a gaz. A biológia órára kész növénygyűjteményt lehetne kiállítani a muhartól a parlagfüig. Lehet, hogy ide nem vonatkozik az irtási rendelet, ha lehetséges jövőre kaszát is kéne a szerszámok közé mellékelni.

Méry Rudolf

Erdélyi körút

Július hónapban Erdélyben jártunk egy ötnapos kiránduláson. Elekről hatan voltunk, volt egy kecskeméti házaspár, a többiek Gyuláról jöttek. Az út a gyulai Közüzemi Vállalat szervezésében jött létre, csereüdültetésképpen a csíkszeredai közüzem meghívására. Itt szeretnék köszönetet mondani a közüzemnek, hogy befértünk a csapatba és a szeredaiaktól Szász Karcsi "bácsi"-nak a kirándulás alatti kalauzolásért.

Nagyvárad, Kolozsvár érintésével az első megálló a Tordai hasadéknál volt. Gyulai táborozókkal is találkoztunk ott, a sétát kicsit beárnyékolta a csapadékos idő. Egy jó órás séta után tovább indultunk Marosvásárhely érintésével Csíkszereda felé. A kora esti órákban érkeztünk meg és mindenkinek jól esett a finom vacsora. Mind az öt nap alatt elhalmoztak minket étellel, itallal, nem győztünk szabadkozni, hogy nem hízókurára jöttünk.

Csíkszereda a csíki medence fővárosa. Sajnos a népesség itt is csökken a munkalehetőségek hiánya miatt. Például a több ezer főt foglalkoztatni képes traktorgyárban csak pár százan lézengenek a gyár fenntartása miatt. Sokan a forradalom idején vagy után Magyarországra vagy nagyobb ipari városokba települtek a jobb megélhetés reményében.

Szerda reggel a vendéglátókkal körbesétáltunk, megnéztük a város főbb nevezetességeit. Többek között a Mikó várat, besétáltunk az önkormányzathoz, megnéztük a megyeházát és a "taps teret". Az önkormányzat előtt egy táblára ki volt írva, hogy tizennégy testvérvárosa van Csíkszeredának, többek között Gyula is. A legtöbb magyar, de van ukrán és szlovák is. Jó sokat kell utazni a polgármesternek, ha egy évben csak egyszer végiglátogatja őket. Délután piaci látogatás, majd 17.00 órakor hivatalosak voltunk egy barátságos focimeccsre a Gábor Áron Gimnázium udvarára. A vendéglátók szerényen Csíkszereda - Gyula 7:0-ban állapították meg előre az eredményt. Sajnos nyerni nem tudtunk a fiatalabb korosztályú ellenféllel szemben 4:2 lett a javukra. Mialatt kint voltunk, akkor szökött meg Ambrus Attila, a "whisky-s rabló". Csíkszeredai származású, címlapon keresték a helyi újságok is. Az ellenfél focistái között jégkorongozó is volt, ha kiálltunk volna még egy meccsre lehet, hogy a "whisky-st" is beszervezték volna. Igaz, a meccs után vodka és sör volt, de hát a börtönben csak víz jár és az ember ne legyen válogató.

Július 15-én csütörtökön elmentünk a Békás-szorozhoz. Sajnos amíg átsétáltunk a csodálatos szurdokon, végig esett az eső. Továbbmenve busszal a vendéglátók felvittek a Békás tóhoz, mely a Beszterce folyó

felduzzasztásával keletkezett. A tó a Kárpátok keleti oldalán, a régi magyar határon túl, Moldovában található. Visszafele rövid időre megálltunk a Gyilkos tónál, majd rövid séta után indultunk haza.

Péntek délelőtt felbuszoztunk a csíksomlyói kegytemplomhoz, Pünkösdkor szokták tartani a búcsút, melyre pár éve már Magyarországról is rengetegen felkerekednek. A templomban két pap ötven éves szentmiséje volt, és utána a mi tiszteletünkre megszólaltatták a templom orgonáját. A mise végén a pápai himnuszt énekelték a hívek, a mi csapatunk közül páran a szentmise után az Székely himnuszt énekelték többen könnybe lábadt szemmel. Délután felmentünk busszal a székelyek szent hegyére, a Hargitára. Itt ebédeltünk, majd lesétáltunk a völgybe egy kis pihenésre. A vendéglátók meghívtak minket egy kis mofettázásra. A mofetták kis fapadlós épületek, melynek a közepén mélyedés, a padló felszedve, és a földből feltörő gázokat gyógyításra használják. Jóleső meleg érzés járja át az embert egy idő után, csak lehajolni nem szabad, mert a gázban lévő kénből megfulladna az ember. Általában kéthetes kúrát ajánlanak, napi kétszer 10-20 percre. Mi csak egyszer voltunk 20 perccel, így hazahoztuk a betegségeinket, nem gyógyultunk meg.

Sajnos szombaton már indultunk haza, nagyon gyorsan elrohant az öt nap. Hazafelé rövid időre megálltunk Korondon és elköltöttük a maradék pénzünket. Még egy nagyobb megálló volt Segesvárnál, melynek az idén szomorú aktualitást adott Petőfi Sándor halálának évfordulója. Felsétáltunk a felsővárosba a várhoz. Megnéztük a régi városrészt, majd a Diáklépcsőn (Schülertreppe) felsétáltunk az evangélikus templomig. A diáklépcső egy zárt, fával borított 172 lépcsőfokos lépcső, mely télen is védte a diákokat az időjárás viszontagságaitól. Az evangélikus vártemplom mellett található a Szász Iskola és a domb másik végén az evangélikus temető. A templom mellől nagyon szép kilátás nyílik Segesvárra. A vártemplom mellett régészeti ásatások folytak, megcsodálhattunk több emberi csontvázat a gödrökben. Lesétáltunk a hegyről, egy gyors kávé és indultunk tovább.

Útközben elhaladtunk a Szebeni és Kudzsír havasok mellett, és Déva, Arad érintésével értünk haza.

Kifáradtunk, de kárpótolta minket a csodálatos út és az élmények, melyeket szereztünk.

Méry Rudolf

Költözködés előtt

Az Idősek Klubja gondozottjainak és gondozóinak egy része a múlt év október eleje óta, ideiglenes jelleggel, a helyi Haladás Mezőgazdasági Szövetkezet ebédlőjébe költözött - mondta az Eleki Krónikának Nedreu Dávidné az eleki Idősek Klubja vezetője.

A közelmúltban a klub udvarában elkezdődtek azok a munkálatok, amely egy - ideiglenes - faház felépítését irányozta elő. Ebben az épületben szociális helységek, iroda, tálaló-konyhai részleg, ebédlő és társalgó kap helyet és amely pályázati forrásból, illetve önkormányzati támogatásból valósulhat meg. A tartós megoldást biztosító objektum felépítési munkálatai valószínűleg ősszel kezdődnek el, amely a régi épület konyhai részleg helyén épül fel.

B. N.

Eljegyzés egykoron

Az eljegyzés az ember életének egy új, alighanem az egyik legszebb korszakának a kezdete. Mint minden nagyobb esemény, ez is népenként, nemzetiségenként is különbözik. Vajon milyen szokások kötődnek az eleki németeknél az eljegyzéshez (Verlobung)? Erre kerestük a választ.

Régen nem a fiatalok, hanem a szüleik választották ki (gyermekeik számára) a vőlegényt, illetve a menyasszonyt. A párválasztásnál kimondva, kimondatlanul, a legfontosabb szempont a vagyoni helyzet volt. Ez az anyagi szemlélet gyakorlatilag a II. világháborúig tartott. (A háború, mint mindent szerte az országban, de az egész világon is, ezt is megváltoztatta.)

Az eljegyzést többnyire a házasságkötés előtt 1-2 évvel korábban tartották meg. A mai elekiek számára meglepő lehet, de voltak olyan leányok, akik már 14-16 évesen menyasszonyok (Praud - Braut) voltak, hisz ha valaki 20 éves koráig még nem volt az, "öreglánynak" számított. A vőlegény (Praidigam - Bräutigam) rendszerint 6-7 évvel volt idősebb a menyasszonynál.

A megkérés a lányos háznál történt. Leginkább a vőlegény apja kérte meg a menyasszonyt fia számára. Érdekes, hogy a fiatalok a bal kezükön hordták a gyűrűket (Vorsteckring), a házasságkötés után pedig a jobbon. A gyűrűbe a keresztnévet, az eljegyzés dátumát, majd később a házasságkötés időpontját, illetve az ehhez kapcsolódó évfordulók idejét vésték. (A II. világháború után pl. az elüldözött németek egy része a

nagy szegénység miatt - Németországban - csak ezüstgyűrűt tudott venni, és ezt csak később váltották fel arannyal!)

Az eljegyzést rendszerint az őszi hónapokban tartották a nagy mezőgazdasági munkák után, alkalomhoz illően, vasárnap, szűk családi körben. Nem volt nagy mulatság. A rokonok csak kisebb ajándékokat hoztak pl. vázák, egyéb dísz tárgyak. Az ebéd tyúklevéből (csigatésztával), sültből és különböző házi készítésű tortákból állt. A vendégek szilvapálinkát, törkölyt és fehér bort fogyasztottak. Az ünneplés déltől maximum éjfélig tartott, utána a vendégek hazamentek, a vőlegény is!

Az eljegyzés után a fiatalok csak együtt mehettek nyilvános helyre, pl. bálba, hisz ők már hűséget fogadtak egymásnak. Érdekességképpen még az is elmondható, hogy az eljegyzést nem feltétlenül előzte meg hosszabb udvarlás, ezt tulajdonképpen a házasságkötésig terjedő időszak jelentette.

A két világháború között még nem volt általános az sem, hogy a különböző nemzetiségű fiatalok egymással kössenek házasságot. (Ezt az eleki anyakönyvek is bizonyítják.)

Ma már sok minden másképpen van, hisz pl. egykor szinte elképzelhetetlen volt, hogy a fiatalok a szüleiket tegezzék. Sajnos ma is előtérbe kerül az anyagiasság, ami nem feltétlenül a legjobb, hisz a hűség, a szeretet volt a legszebb érték mindig, erre kell építeni ma is. Reisz György, az eleki Német Kisebbségi Önkormányzat elnökének közlése alapján írta:

Rapajkó Tibor

Az anyatej fontossága

Régóta bebizonyított tény, hogy a csecsemők számára az anyatejnél nincs fontosabb élelmiszer, és ennek a szinte létfontosságú követelménynek az anyák 98 százaléka eleget is tud tenni - mondta az Eleki Krónikának Schreiber Jánosné védőnő, akit a szoptatás világhete alkalmával kerestünk fel.

Eleki vonatkozásban elmondható, hogy a csecsemők több mint 60 százaléka táplálkozik anyatejjel. Az anyatej részbeni hiányát a megveszerte is alkalmazott háztól-házig akcióban számolják fel. Itt egyébként megemlíthető, hogy ezt a programot a társadalombiztosítás rendszere is támogatja. Tavaly a védőnői szolgálat kezdeményezésére, amelyet a polgármesteri hivatal is támogatott, a helyi önkormányzati hivatalban egy hosszabb, szakmai értékelésekkel bíró írás jelent meg, amelyben az anyatej fontosságát, nélkülözhetetlenségét ecsetelték, hangsúlyozták. Ekkor indult el az a folyamat, amelynek során egy-egy tanácsadáson kisebb lélegzetvételű előadást tartanak a kismamáknak a szoptatás fontosságáról. Sajnos egyesek még mindig a mesterséges tápszereket részesítik előnybe annak ellenére, hogy a szegénység függvényében ezek beszerzése gondot jelent az illető családnak. Ezeken az előadásokon ezek, illetve a tehéntej negatívumaira is felhívják a figyelmet. A jövő célkitűzéseiben, az önkormányzat lehetőségeihez mérten, egy központi rendezvény szerepel, amelyen illő módon emlékeznének meg a szoptatás világhetéről.

B.N

Elekiek a legjobb 16 között

A tudósító számára végtelen hálás feladat, amikor egy jelentős eseményről adhat tájékoztatást, és ha az az esemény országos jelentőségű, a rangbéli feladat csak tovább nemesedhet. Most egy ilyenről adhatunk hírt; az eleki Valjel München nevű csapatát az országos strandfoci-bajnokság a legjobb 16 együttese között jegyzik. A további kommentálás helyett nézzük az utóbbi idők eseményeit.

Az elekiek előbb a Gyulán megtartott seregszemenlén tették le névjegyüket, ahol az országos döntőig az egyes állomáshelyeken a teljesítmény függvényében pontozzák a csapatokat -, 10 pontot gyűjtöttek. A következő lépésben a hatodik, az idei sorozat egyben utolsó állomáshelyén kiskörei és vele párhuzamosan abádszalóki megmérettetésen vettek részt az elekiek. Az említett rendezvényen 64 csapat vetélkedett a minél jobb helyezéért járó pontokért, az elekiek mindössze hat játékkal szerepeltek, ennek ellenére óriási produkumot nyújtottak. A résztvevő együtteseket először négycsapatos csoportokba sorolták, ahol alapbajnokságot játszottak, a Valjel München itt két győzelmet (4-0; 5-3) könyvelhetett el és egy találkozón (2-5) vereséget szenvedett, amely teljesítménnyel másodikként a 32-es főtáblára került. A továbbiakban egyenes kieséses alapon zajló mérkőzéseken előbb 1-0-ra győzött egy egeri csapat ellen, ezt követően egy szegedi együttest búcsúztatott 5-2-es eredménnyel, majd egy NB I. kispályás bajnokságban szereplő együttestől 1-4-es vereséget szenvedett. Az 5-8. helyosztóért vívott összecsapásokon az elekiek előbb - büntetőrúgásokkal - 4-3-ra győztek egy tiszakécskei csapat ellen, majd a fővárosi Hulligans nevű formáció ellen 2-4-es vereséget szenvedtek, végül is hatodikok lettek, amiért 50 pontot kaptak. Ezzel jogot szereztek az Egerben megtartott országos strandfoci-bajnokság döntőjén való részvételre, amelyen egyébként 24

csapat szerepelt.

A kiskörei, abádszalóki seregszemplén az elekiek a következő összeállításban szerepeltek: Bálint György, Elekes Sándor, Nagy Ferenc, Gyebrovski Ferenc, Abrudán Attila és Gálea Gábor.

Az egri döntőt egyenes kieséses alapon bonyolították le. A seregszemle külön érdekessége, hogy a 24 csapat között nem kevesebb mint tíz fővárosi együttes képviseltette magát, a megyei színeket egyedül az elekiek védtek. A legjobb 16-ba jutásért az elekiek a selypi Márta Cukorral mérköztek és 3-0-ás győzelmet arattak, a legjobb nyolc közé jutásért vívott találkozón az elekiek a fővárosi In time aramis nevű együttestől 3-0-ás vereséget szenvedtek.

Az eleki Valjel München összeállítása a következő volt: Bálint György, Elekes Sándor, Sarkadi András, Gyebrovski Ferenc, Abrudán Attila és Gálea Gábor.

Bálint György az eleki csapat kapitánya egyebek mellett elmondta, hogy ezzel az együttesel a harmadik éve vesznek részt az országos strandfoci-bajnokság küzdelmein, és az idei volt a legeredményesebb sorozatuk. A rendezvényeken történő kiadásokat önerőből valósították meg, az egri döntőre az eleki Túróczy András vállalkozótól kaptak tárgyi támogatást, amelyet ezúttal is megköszönnek.

Azt gondoljuk, hogy az eleki sportbarátok örömmel könyvelhetik el ezt a nem mindennapi teljesítményt, eredményt, és a továbbiakban is hasonló sikereket kívánnak a Valjel München nevű strandfoci csapatnak.

B.N.

Szurkolói bátorítással

Immár minden sportkedvelő számára köztudott, hogy az egyes labdarúgó szakosztályokban történt váratlan fordulatok következtében - elsősorban anyagi ellehetetlenülésnek tudható, hogy egyes csapatok kénytelenek voltak visszalépni abból a rangfokozatból amelyben pedig eredetileg szerepelhettek volna -, az MLSZ határozatainak következményeként többek között az Elek SE együttese ősztől továbbra is a megyei első osztályban játszhat és gyűjtheti a bajnoki pontokat. Hogy a labdarúgók hogyan készültek fel az őszi szereplésre, egyáltalán milyen játékosbéli változások játszódtak le a nyár folyamán, valamint hogy mi várható a csapattól a bajnokság során kérdésekkel Mikulás Mihály edzőt kerestük meg. (Ez az írás jóval a nyitány előtt készült, ezért elképzelhető, hogy időközben néhány dologban, az itt leírtakkal ellentétes végkifejlet született. A Szerk.) Mikulás Mihály egyebek mellett elmondta, hogy a játékosállományban némi változások játszódhatnak le, így elképzelhető, hogy Kohut, aki a visszavonulás gondolatával foglalkozik, felhagy az aktív labdarúgással, Ottlakán játéka egyelőre még kérdéses, Donnert szereplésére viszont valószínűleg számítani lehet. Kétegyházáról két játékos - Csumpilla és Isztin - csatlakozott hozzánk, az ifjúsági együttesből pedig Gémes és Rostás az első csapatnál alapozott. Mindebből az következik, hogy a tavaszi bővebb játékoskeret, a csapat gerince, lényegesen nem változott. Az együttes egyébként július 13-án kezdte el az 1999/2000-es bajnoki évadra történő alapozást, felkészülést. Az első 10 nap során heti öt alkalommal tartottak edzést, akkor a fizikai erőállapot javítására fektetődött a legnagyobb hangsúly. Sajnos főleg munkahelyi elfoglaltságok miatt a foglalkozások látogatottsága az elvárásokhoz képest gyérebb volt, 10-12 labdarúgó jelent meg az edzéseken. Ami a hozzáállást illeti: nem volt különösebb probléma, viszont egy-két játékosról mindenképpen elvárható, hogy lehiggadjon. Az együttes átlagéletkora 22 év körülire tehető, ami ideálisnak mondható, ennél fogva egy sok futáson alapuló, küzdő csapat alapjait szeretnék lerakni. Az erőállapot megszilárdulásával párhuzamosan az egyes taktikai, technikai elemek begyakorlására terelődött a hangsúly. A repertoár változatosságát az edzőmérkőzések színesítették, az első ilyen jellegű találkozón Lökösháza ellen 2x30 perces időtartamú találkozón az elekiek 6-0-ra győztek. A későbbiekben Sarkad ellen két, valamint Lökösháza elleni edzőmeccs szerepelt. Az edző szerint amennyiben a játékosok szívvel lélekkel küzdenek a bajnoki összecsapásokon, és lesz elég hitük, önbizalmuk, akkor a siker sem maradhat el, ez a végső elszámolásnál akár az 1-8. hely egyikének a megszerzését is garantálhatja. Az eleki labdarúgó egyesület fő támogatója a városi önkormányzat, de a lehetőségekhez mérten a Barna-tüzép, valamint az Elekép Kft. is besegít a klub minél zavartalanabb munkájába.

Az edző, a vezetőség nevében is arra kéri a szurkolókat, hogy ha lesz is olyan találkozó, amely kifogásolnivalót hagy maga után, azért bíztassák a fiúkat, hiszen ez a csapat jelenti a jövő csapatát is, nem beszélve arról, hogy a sportszerű szurkolás akaratnövelő tényező, amely egyszersmind a siker záloga is lehet.

B.N.

A tanítás meghittségében

Aktív játékos koromban az edzőt, az edzői munkát szükséges rossznak tartottam. Kezdetben kritikus szemmel szemléltem a tevékenységét. Társaimmal úgy láttam: sohasem csinálta jól a dolgokat. Egyszerűen, mi okosabbnak hittük magunkat, értetlenül álldogáltunk a mester egyik-másik célkitűzése előtt. Egyszerűen nem értettük, hogy az edzésszorgalmával mit akar tulajdonképpen elérni. Később, amikor legalább is úgy véltük, hogy megtanultuk a sportág alapelemeit, az edzői munkát megint csak hiábavalóságnak tekintettük. Úgy voltunk vele, nem árt, ha van edzőnk, de nélküle is megélnénk, boldogulnánk. Csak később, felnőtt fejjel értettem meg, hogy az edzői munka elengedhetetlen követelmény ahhoz, hogy a gyermek a pályán eredményeket tudjon elérni. Természetesen mindehhez személyes tapasztalat szükségeltetett.

Amikor sportágot változtattam és eljártam az asztalitenisz edzőterembe megtekinteni edző barátom munkáját, még nem éreztem e hivatás valódi komolyságát. Akkor, legalábbis úgy véltem, hogy tanítványai magukkal hozták velük született tehetségüket, képességüket, az edző csupán irányítja őket.

Később, amikor jómagam is belekóstoltam e tevékenységbe értettem meg igazán az edzői munka fáradhatatlanságát, kreativitását. Amikor tanítványaim először tértek be az edzőterembe és jóformán azt sem tudták, hogy kell megfogni az ütőt, elkedvetlenedtem.

Az aprólékos, türelmes munka azonban hol előbb, hol később, de meghozta gyümölcsét. Később, amikor már eredményeket tudtunk felmutatni, öntött el igazán a jóleső, szívet melengető érzés. És ekkor éreztem át az edzői munka helyettesíthetlenségét.

Természetesen jól tudom, hogy tanítványaim többsége, úgy ahogy én egykoron, szükséges rossznak tartja az edzői tevékenységet. De a kivétel itt is, most is szabályerősítő. Kellemes érzés, amikor az egykorit tanítványok közül valaki elsőként köszön rám az utcán.

B.N.